Ա. Տարի — Թիւ 28

Երկուշաբթի, 12 Յուլիս 1915

ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԷՄ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ . . .	Ղ. Ռ. 80	40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	ֆր. 20	10

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱՐԵՎ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Շարա Ապու Տարտար, Թիւ 16

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPTE

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱԽՕՍԸ

Բ.

Անցեալ օր Տփղիսի «Հորիզոն» թերթէն արտատպումներ կարդացի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Գահիրէի օրկանին մէջ. մեզայդերի մը հաւասար էր այդ փութկոտութիւնը։

Պօղոս Փաշայի կողմէ Ապրիլի սկիզբը Դաշնակցական ծանօթ գործիչ Տ. Վարանդեանի ուղղուած մէկ խիստ շահեկան նամակէն քաղուած ը մըն էր։ Երբոր Բարիզ կը գրանուէի, Տ. Վարանդեան հեռագրով Ն. Վսեմութեան արտօնութիւնը խնդրեց այդ նամակին մէկ քանի հատուածները հրատարակելու՝ անշուշտ դրպատիչները պապանձեցնելու համար։ Բայց Փաշան Ապրիլին չէր որ սկսած էր շահագրգռուիլ հայ կամաւորներու հարցով, այլ թրքական պատերազմին սկիզբէն, 1914 տարուան վերջերը, Եգիպտահայերը տակաւին խոր քունի մէջ եղած առնէին, երբ ինքնաբերաբար պաշտօնական կարեւոր գիմումներ ըրաւ պէտք եղած տեղերը կամաւորներու մասին։ Իր բանակցութիւնները այն առեն միայն ընդհատուեցան իրենց բնական բերումը՝ երբ սկսան Մարտանէլի գործողութիւնները։ Ամէն բան կարելի չէր տակաւին ալ ներելի չէ ըսել, սակայն դէպքերը այնպիսի պերճախօսութեամբ մը իրարու կը յաջորդեն, ա՛յնպիսի չախչախիչ հերքումներ կուտան սրտայօդ յերիւրանքներուն, որ մարդ կը փորձուի ազգային գերադոյն շահերուն սիրոյն՝ լռութեան փականքը քիչ մը թուլցնել. վերջապէս ամենէն աղնիւ համբերութիւններն ալ չափ մը ունին։

Երբ Ազգային Հիմնադրամի առաջին գումարը 1000 ոսկիի յանգեցաւ, Պօղոս Փաշայի առաջին աղաչանքը եղաւ, բոլորովին ինքնաբուղխ, սրտայոյզ աղաղակ մը որ շուտ խլդուեցաւ իր գառնակոծ սրտին մէջ.— «Կամաւորներո՛ւն ղրկենք այս դրամը»։ Բայց իսկոյն սթափեցաւ, և չուզեց երէկի սպառնալիքներէն ահաբեկուածի պէս. ժեղի ապաւորութիւնը ընծայել իր անխիղճ հակառակորդներուն. ու դրամը չի ղրկուեցաւ այն առեն։

Գրեթէ երկու ամիս վերջ, Բարիզ, Avenue du Trocadéroի իր տան դրասեղանին առջեւ նստած, լամբարին լոյսին տակ Փաշան օրուան հեռագիրները ձեռքին մէջ բռնած էր ղլաձգօրէն։ Կովկասէն դրամ կ'ուզէին նոր կամաւորներու համար, և Crédit Lyonnaisի մէջ այլ ևս պատրաստ դրամ չէր մնացած, որովհետև եղած-չեղածը Վանի և Պիթլիսի համար Վեհ. Կաթողիկոսին ղրկած էինք—շնորհիւ բարեկամիս Բէլէկեան Խանի վերհանմանութեան, որ 20,000 ֆրանք փութացած էր յանձնել ինծի։ Բայց յիշելի որ Գահիրէի մէջ տրամադրելի բաւական գումար մը ունենալու էինք։—«Հեռագրեցէք Տ. Մատրաֆին, ըսի, որ 10,000 ռուբլի էջմիածին փոխադրէ անմիջապէս»։ Լուսաւորուեցաւ իր յոգնաբեկ դէմքը, ու ես գոհունակութեան արցունքի մը փայլիլը տեսայ իր աչքերուն մէջ։ Երբ հեռագիրները խմբագրուեցան, մասնաւոր գուրգուրանքով մը խնդրեց որ ձեռքովս հեռագրատուն տանիմ յանձնեմ անոնք։ (*)

Ահա՛ «Հայ կամաւորներու թշնամին», ինքը ծերունի կամաւոր, որ ընտանիք և ամէն ինչ մոռցած, ինքզինքը ամէն վտանգի ենթարկած է և արիաբար կը կռուի Հայ Դատին համար։

Ահա՛ թէ ի՛նչպէս յանդգնեցան գատել այս մեծ մարդը, Ազգին այս միակ ընտրեալը, մեր սիրելի Հայրապետին միակ լիազօրը, անոնք որ երիտասարդ են և կարիճ, ու [illegible] անկիւներու անկիւներ Հանրային նարտ կը խաղան և չկրնալով Ազգին համար գեղեցիկ գործ մը տեսնել՝ անոր վառելքը կողմոզ անձերը տապալելու դաւեր կը սարքեն...։

Ահա՛ թէ ի՛նչպէս զրպարտեցին թէ «Փաշան կամաւորներու հակառակ» է եղեր, «ատով իսկ հակառուս է» եղեր, «դիւանագիտական ծախքերու, լրագրական կաշառքներու, առաջնորդներու և թարգմաններու համար (?) ձեռնարկեր է հանգանակութեան...։

Այսու հանդերձ, երբ մութ խաւերու մէջ թռուցիկներ լոյս կը տեսնէին և խիստ աշխարհի կը տարածուէին, կովկասն ամբողջ, մէկ մարմին և մէկ հոգի, Պօղոս Նուպար Փաշային կ'ուղղէր իր աղերսագին նայուածքը։ Երախտագէտ ժողովուրդը, որ ճանչցած ու գնահատած էր իր պատուական զաւակը, մէկ ցանկութիւն մը ունէր.— Փաշան կրկին գործին գլուխը տեսնել, այն ոգեւորութեամբ որով վարեց Հայկական Բարենորոգումներու բանակցութիւնները։ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը և Տփղիսի Ազգային Բիւրօն, որոնց անունով մէյն կ'երդուընան այսօր Փաշային ափ մը հակառակորդները, ազգասիրութեան ճշմարիտ ըմբռնումով մը առաջինները եղան ձայն բարձրացընելու և խնդրամատոյց ըլլալու որ Ն. Վսեմութիւնը առանց վայրկեան կորսնցնելու հաճի առաքելութեան ցուպը նորէն ձեռքը առնել և Եւրոպա անցնիլ՝ Հայաստանի ինքնավարութեան սրբազան դատը պաշտպանելու համար։ Վեհ. Կաթողիկոսը, ազդուած իր մօտ կատարուած թախանձագին դիմումներէն, և ըմբռնելով վայրկեանին հրամայական պահանջը, հեռագիրներով կոչում ըրաւ Պօղոս Նուպար Փաշայի ազգասիրական զգացումներուն։ Բաւեց որ իր պարտականութիւնը յիշեցնեն իրեն, և Փաշան, որ գրեթէ յանկարծակիի եկած էր, քանի մը օր վերջ ամէն բան երեսի վրայ թողուց, պարզ ցնորուրի մը հլութեամբ իր պարտքը կատարելու դնայ։

Ո՛չ ոք ինծի չափ առիթ ունեցաւ ծանօթանալու այն անկեղծ յարգանքը և խորին գնահատանքը զոր ցոյց կուտան Ազգային Պատուիրակին հանդէպ Դաշնակցութեան և Ազգային Բիւրօյին ներկայացուցիչները, մասնաւորապէս յանձին ականաւոր գործիչներու՝ Տօքթ. Զաւրիէֆի, Տեաքք Վարանդեանի և Խունունցի։ Այս ամէնու վերաբերմունքը արդէն շառաչուն ապտակ մը չէ՞ անոնց երեսին որ՝ ազգին ծառայելու համար ուրիշ բան չի գտան, բայց եթէ թրքավայել հեգնութեամբ մը հայրենիք-ան անձը որուն ուղղուած է Հայութեան նայուածքը և որ ա՛յնքան ձեռնհասութեամբ և անձնուիրութեամբ ինքզինքը Ազգին տպաս դրած է։

Միեւնոյն ժամանակ, անմիջապէս որ Ն. Վսեմութեան շրջաբերականները Ամերիկա հասան, Ազգային Պաշտպանութեան Յանձնախումբը, որ կազմուած է՝ բացի միակ կուսակցութենէ մը՝ Ամերիկահայ բոլոր խմբակցութիւններէն, որ իւրացուցած է Դաւառ. Ընդհ. Ժողովէն և կը գտնուի Առաջնորդ Գեր. Արսէն Ծ. Վ. Վեհունիի նախագահութեան ներքև, հեռագիրներով գնահատեց Ազգային Հիմնադրամի ձեռնարկը, շնորհաւորեց իր հանգանակած գումարները տրամադրել այդ նպատակին, և փափաքեցաւ այս ուղղութեամբ համագործակցիլ Վսեմ. Պօղոս Փաշայի Ամերիկաբնակ բարեկամներուն և աշխատակիցներուն հետ։

Ահա՛ բարէբէն եկած գեղեցիկ օրինակները, որոնց հետեւելով կարելի էր ճշմարիտ ազգասիրութեան իրական ապացոյցներ տալ։

Ամէն անանք որ այդ անկեղծ զգացումը ունէին, զրեթէ ամբողջ Ազգը, մեծէն մինչև փոքրը, հասկցած էին այս ճշմարտութիւնը, և փոխանակ ամբարտաւանօրէն պահանջելու որ փաշան խոնարհի այս կամ այն մասնաւոր և անպատասխանատու ձեռնարկութեան առջև, ընդունեցին անոր մեծ հեղինակութիւնը և ինքզինքին սիրայօժար դրին անոր տրամադրութեան ներքև։

Ասանկ փափուկ ժամանակի մը մէջ ինչո՞ւ համար Ազգը չուարեցաւ յընել և չեղեցնել իր ուղղութենէն։ Ազգը կը ճանչնայ սակայն իր մեծերը, և գիտէ թէ նախապատուութիւնը պէտք է տրուի այն ձեռնարկութեանց՝ որ իր Հայրապետին կողմէ հովանաւորուած են և զոր իր պատասխանատուութեան տակ կը վարէ Պօղոս Նուպար Փաշայի նման անվիճելի հեղինակութիւն մը, որ վստահութեան ժարմնացումն է։

Անանք որ այս կամ այն պատճառաւ տակաւին չէին մոռցած Ազգային Հիմնադրամին, ժամանակ է ուրեմն որ հասկնան անոր կենսական կարեւորութիւնը և իրենց զոհողութեան բաժինը բերին։ Տալը չի բաւեր, պէտք է գիտնալ տալ։ Մէջ հարուստներուն համար առանկ առիթ մը տակաւին չէր ընծայուած. Ազգը իրենց առատաձեռնութեանց կը սպասէ։ տալ թէ ոչ՝ իրենց համար ծանր, խի՛ստ ծանր պիտի ըլլայ վաղը հանրային դատաստանը։

Այսօր ազգովին մէկ կարգախօս մը ունենալու ենք.— Ուղղութիւն և Միութիւն։

Եթէ ամէն անհատ կամ խմբակ իր խելքին փչածը ընէ, ինքզինքին տայ հեղինակութիւն մը զոր [illegible] Ազգինը չէ, ամէն կարգ հիմնովին կը խանգարուի և ա՛չ միայն ներսէն անիշխանութիւն առաջ կուգայ, այլև Եւրոպայի առջև մեր Ազգը կը նեղուի այնպէս իբրև կաղմալուծեալ և պառակտեալ ժողովուրդ։

Մեր նուիրական Դատին յաջողութիւնը կախում ունի Ազգային Միութենէն և Ուղղութենէն։ Մեր ղէնքը Միութիւնն է և մեր փամփոշտը՝ Ուղղութիւն։

Յարգե՛նք այս Կարգախօսը, և բարձրէն եկած աղնիւ օրինակներուն հետեւելով՝ շրջապատե՛նք մեր Պետը՝ Վեհ. Կաթողիկոսը և մեր Պատուիրակը՝ Վսեմ. Պօղոս Նուպար Փաշան, որ զմայլելի խանդավառութեամբ մը ձեռք առած են Ազգային Դատին պաշտպանութիւնը և մեզ կը հրաւիրեն միագունդ դէպի վերջնական Յաղթանակը։

Այս օրուընէ գիտնա՛նք արժանի ըլլալ այն ապառութեան որուն կը բաղձանք ազգովին և որուն կ'ընդնշմարենք արշալոյսը Արարատի և Տաւրոսի Հայդպրեան Հորիզոններուն վերեւ։ (*)

Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆ

(*) Սոյն գումարը հեռագրով ղրկուեցաւ Վեհ. Կաթողիկոսին, իր հսկողութեան ներքեւ՝ Տփղիսի Ազգ. Բիւրոյին միջոցաւ կամաւորական գործին յատկացուելու համար։

(*) Մենք փափաք չունինք այս վենը յաւերժացնելու եւ այլ եւս վերջ կը դնենք անոր, ըսելի եւ Տ. Կարօ Պալեանի թէ իր յիշողութիւնը մերթ չափազանց սուր է՝ երբ կը թուէ իրենց թերթին մէջ երկու անգամ երեւցած երկտող յիշատակութիւնը Հիմնադրամին, եւ մերթ չափազանց բութ՝ երբ կը մոռնայ հանրաւոր Թուցիկն որ Հիմնադրամին դեմ հուր եւ բոց կը ժայթքեր, եւ նոյնիսկ հանրաւոր խմբագրականներ՝ ատելութեան ժահրով լեցուն...։ Մենք կը վերջացնենք սակայն այս վենը, որուն արդեն չուզելով մասնակցեցանք, որովհետեւ կը նկատենք թէ անոր երկարաձգումը, այս միջոցին, ազգը բարոյալքելու միայն կը ծառայէ։ Ծ. Խ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԷՌՄ՚Ը

Կ'սպասէի կոր։

Հաւաքական տնորէնը եաքը, զոր Բլաուզվիցներու, Թրէյիքէներու, Ֆոն Պէրնհարտիներու զինուորական վարդապետութեանց (թէ զարդապետութեանց) համաձայն, գերման բանակները խղճի մտօք... ի գործ կը դնեն անպաշտպան բնակչութիւններու վրայ, առանց տարիքի և սեռի խտրութեան,—ահա՛ ծայր կուտայ անմտանական տնորը, զոր ոճրագործ մը ի գործ կը դնէ հայրենիքին թշնամի կամ վնասակար համարուած անձի մը վրայ։

Գերմանացի մը, Ամերիկայի մէջ, կը փորձէ սպանել մեծանարուստ սեղանաւոր Մօրկանը, յանցաւոր՝ իր աչքին Դաշնակիցներուն դրամ ու ռազմամթերք հայթայթելուն համար։

Այս մարդիկը կամ ... տմարդիկը, հայրենասէր են, ըսելիք չկայ, բայց իրենց հայրենասիրութիւնը մռայլ, զմայլի ու քաստնեցնող լան մը ունի. հայրենիքի իրենց սէրը կը մերժէ, կը վարէ անդթաբար բոլոր միւս սէրերը, մարդկութեան սէր, արդարութեան սէր, հաշտութեան սէր, ազատութեան սէր...։

Իրենց ազգասիրութիւնը չինուած է գաման ատելութիւններէ ու ցասումներէ՝ ամենուն և ամէն բանի դէմ որ գերմանական է... [illegible] չարակշիռ չարերուն։

Զայրագրգռուած կիրք մը, կատաղի մենամարտութիւն մըն է անիկա, ամէն ողջմտութիւն խեղդող, ամէն ազնուութիւն ապանող, և որ բոլոր սրբութիւնները կը զոհէ ու բոլոր մեղքերը կը գործէ՝ զոհացում տալու համար ինքզինքին։

Գարագային համեմատ, ան կը զգեստաւորէ ամենէն պժգալի և ստորին ձեւը ազգասիրութեան՝ լրտեսութիւն, և ամենէն հրէշայինը՝ սեմիս...։ Այնուհետև ու գայլ միանգամայն։

Նպատակը, անշուշտ, հայրենիքին մեծութիւնն ու փառքն է, բայց մ'ինչոյները կ'ընդգրկեն ամենէն սանդարամետական, սատանայական տարրանքներէն մինչև ամենէն վայրագ և արիւնաուշ արարքները։ Եակօ և Ռիչար Գ. միացած։

Որպէս զի չի յաղթուին, կամ որպէս զի վնաս մը չի հասնի իրենց զերհայրենիքին, այս մարդիկը պատրաստ են ամբողջ տիեզերքը հուրի և սուրի մատնելու, բոլոնական մարդկութիւնը մատուան դատապարտելու։ Թո՛ղ աշխարհը կործանի, հերիք է որ ապրի Գերմանիան։

Գերմանիան ամէն բանի վերև, նոյն իսկ ամբողջ տիեզերքին աւերակներուն վերև։

Ճիզուիթական հանրածանօթ բանաձեւը՝ «Նպատակը կ'արդարացնէ միջոցները» չէ ունեցած երբեք աւելի մեծ հաւատացեալ մը ու գործադրող մը քան այս զարհուրելի ազգը։

Ու ի՛նչ ապշանար ընող անդիտակցութիւն կամ ի՛նչ զինամթոյր ընող շնականութիւն։

Մօրկանը սպանելէ փորձող Գերմանացին կը յայտարարէ որ իր ոճիրին շարժառիթն էր ստիպել իր զոհը որ դադրեցնէ ռազմամթերքի առաքումը Դաշնակիցներուն, որ միակ պատճառն է եղեր Եւրոպայի արիւնանելութեանց շարունակուելուն։

Ի՞նչ ըսիք այս արամաբանութեան։

Ըսելիք չկայ, այնպէս չէ՞։ Եթէ Դաշնակիցները զէնք ու ռազմամթերք չունենան, պատերազմը շուտով կը վեր-

Ջանայ։ Գալով Գերմանիոյ, պէտք է, արդար է, բնական է որ անիկա պէտք եղածէն աւելի դէնք ու զօրամթերք ուզեր, քանի որ ան յաղթելու կոչուած, նուաճելու նախասահմանուած դերընթեր աղգն է։ Ճշմարտա՛ն ան բոլոր անոնք որ Դաշնակիցներուն կ'օգնեն, որովհետև ասիկա ուրիշ բանի չի ծառայեր, բայց եթէ ուշացնելու և թերևս ալ վտանգելու գերման յաղթանակը։

Թո՛ղ Ամերիկա դադրի զամբամթերք ալն. դրկելէ Դաշնակիցներուն, ա՛հա շուտով խաղաղութիւնը կը վերադառնայ աշխարհի վրայ, արիւնը կը դադրի հոսելէ, մարդկութիւնը կը վերսկսի շունչ առնել... գերման յաղթասլանծ տիրապետութեան ներքև Pax Germanica! Ստուգած չե՞ ցուցնէ, պակաս ընե՞ այդպիսի խաղաղութիւն մը...։

Եւ ըսել որ այսպէս մտածող և գործող մարդը հասարակ, տգէտ գերմանացի մը չէ, այլ «կուլտուրական» մը, համալսարանի ուսուցիչ մը, Հեռ Բրօֆէսո՛ր մը։

Հե՛ռ, ի՜նչ ահարկու բառ, որ կատղած ու լորձոտած պուլտոկի մը ակռաներուն մէջէն աղացուող մոլուքին կը նմանի... հե՛ռ, .. հե՛ռ։

Մեր պատուական հայերէնին մէջ այս միավանկը ատելութիւն կը նշանակէ։ Ա՛ս խմաստով՝ իր բրօֆէսորները չէ՛ միակ, ամբողջ Գերմանիան հեռ է, մեծազանգուած, լիակուտակ, անսպառ ատելութիւն։

Հե՛ռն անիծած, ինչպէս կ'ըսէն մեր առաջնայ եղբայրները։

Մ. Ս. ԿԻՒՐՃԵԱՆ

ԲԱՌԵՐ

—Ի՞նչպէս պիտի կոչէիր Գերմանացի մը տակերէնով, երբ ուզէիր քաղաքավար ըլլալ։

—Հեռ... կելէ։ (ԱՍՏԻԿ)

ՎԱՆԸ

ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ազատ Վանի առաջին հայ թերթը.— Ինքնավար Վանի շրջանին ամբողջ պատմութիւնը բացատրած Հայերէ լեզուով.— Իշխանի, Բուլտեանի եւ ընկերներուն բաղման հանդէսը.— Վանի երեսփոխական կուսակցութիւնը.— Ռուսիոյ Զարին եւ Դանիլինի հեռագիրները.— Հայ Բաղտասարեանութեան կարգադրութիւնները.— Մեր տպաւորութիւնը։

Մեր ձեռքը անցաւ Վանի «Աշխատանք»ին Մայիս 20ի (Յունիս 2) թիւը, որ Վանի առումէն ետք հրատարակուած երկրորդ համարը ըլլալ կ'երևի այս թերթին։

Սառը կուտանք ամփոփումը այն թերթին պարունակութեան՝ որուն մէջ ծայրէ ծայր կը թափանցէ կռիւէն յաղթական դուրս եկած և դարերու գերութենէ ետք թուրք լուծը թօթափած հայութեան ոգի ելլանին մասին խանդավառ հոգին, որ մէկ կողմէ իր կորուստները լալով, միւս կողմէ՝ սակայն ինքզինք չի կրնար զսպել իր անհուն հրճուանքն արտայայտելէ, և տակաւ կը լծուի նաև կազմակերպել կեանքի արդիւնաբեր աշխատանքներուն։

«Աշխատանք»ի առաջին յօդուածը կը կրէ «Վանի Հորակարգ կառավարութիւնը» վերնագիրը, և յիշելէ ետք թէ «Կովկասի փոխարքային հեռագրական անուանումին վրայ Պ. Սարամ Մանուկեան Վանի և շրջանի նահանգապետ նշանակուած է՝ իրաւունք ունենալով պաշտօնութիւնը կազմել առ այժմ քաղաքապետ Հայերէ», կ'աւելցնէ՝ «Գեներալ Մայոր Նիկոլայեվ՝ հրամանագիրներն մէկն ալ, որ ապուած է ներկայ թիւով, կը յայտնէ թէ Պ. Սարամի ժամանակաւոր նահանգապետութիւնը ենթակայ է տեղւոյն զինուորական իշխանութեան, որ իր կարգադրութիւնները Պ. Սարամի միջոցաւ պիտի յայտնէ ժողովրդեան։» Ասոր վրայ, թերթը իր կողմէն ի վեր կը հանէ «այն նշանակելի իրողութիւնը որ այսօր ռուս բանակի յաղթական մուտքը Վանեցի Հայերուն յանձնեց տեղւոյն կառավարչութիւնը և անոր գլուխը դրաւ մեր յեղափոխական զեկավարներէն մէկը»։ և յետոյ գիտել կուտայ՝ թէ «սկիզբէն ի վեր ասոնք մը թեթեւութիւն կը տիրէ ժողովուրդի մէջ կառավարական կազմին վերաբերմամբ», թէ «նոյն իսկ պաշտօնի հրաւիրուած անձերէն շատ-շատեր չեն ըմբռներ թէ ի՞նչ խոշոր պատասխանատուութիւն մը ստանձնած են իրենք մեր հայկական ինքնավարութեան հանդէպ», և ի վերջոյ չքմեղելով հանդերձ այդպիսիները թէ «Հայերս երկար դարեր ինքզինքնիս կառավարելու արուեստէն զրկուած ըլլալով՝ սովրած ենք հեշտութեամբ կառավարուիլ, փոխանակ՝ կառավարելու», կոչ կ'ընէ սակայն, որ «պէտք է թափենք մեր հաւաքական բոլոր ճիգերը, ազգային մեր բոլոր կորովը՝ կառավարելու մէջ մեր ազգային թերութիւնը դարմանելու համար» և կ'եզրակացնէ սա՛պէս. «Պաշտօնեաներու ընտրութեան մէջ պէտք է ցոյց տալ չափազանց մեծ լրջութիւն, փնտռել մէկիկ մէկիկ, գտնել թաղուած ոյժեր և երեւան բերել զանոնք։ Ահա թէ ի՞նչն է կարեւոր և արժանի մեր բոլորիս ուշադրութեան։»

Այնուհետև կը գտնենք «Մեծ նահատակներու յաղթական թաղումը»—Իշխանը, Վահանը, Պողոսը, Մինրանը՝ (Դաշն.) և Բրուտեանն (Հնչ.) են ասոնք, որոնք դաւադրաբար սպաննուած էին Ապրիլ 3ի ուրբաթ գիշերը Հայոց Ձոր, Հիրճ գիւղին մէջ, կուսակալ սիրագործ Ճէվատէթի կողմէ, և որոնց դիակները Հիրճի մէկ հորին մէջ 37 հայ դիակներու տակէն հանուելով բերուած էին քաղաք։ —«Ամուսն տեղւոյն հայ զինուորները չղթայ կազմած էին դագաղներու շուրջ։ Հոն ան դագաղներուն մէջ չրջավակուած են յօշատուած ու բզիկ-բզիկ եղած մարմինները Իշխանի, Վահանի, Պողոսի, Մինրանի և Բրուտեանի։ Թարմ ծաղկեփունջերը ծանրաբեռնած են արդէն անոնց քնացող աչքերը։ Կամաւոր զինուորներն ալ գրաւեցին իրենց տեղերը։ Եկան կարգով նաև մեր վարպետ ռազմիկ ընկերները, ինչպէս նաև յայտնի մտաւորականները...»։ Դամբանականներ կը խօսին առաջնորդ Եղնիկ վրդ.. Յովն. Կուլօղլեան և Եղիազար Ռշտունի, երեւան հանելով մասնաւորապէս Իշխանի և Բրուտեանի երկարամեայ գործունէութիւնն և իրենց մահուամբը իրենց տարած յաղթանակը զոր անոնք չտեսան։ Դագաղներուն վրայ կ'երգեն տիկին մը և օրիորդ մը՝ մին՝ Իսահակեանի «Հովերնատան»ը զոր Իշխանը շատ կը սիրէր, և միւսը՝ «Բաց-ֆիի յօբենած մէկ երգը, որ սրբազան վրէժխնդրութիւնն հրահրեց։» Բանախօսութիւններէն ետք՝ Իշխանի կորիւնը, քառամեայ Հէնրիկը, տարեանակով զինուած, իր հօր դագաղին առջև բերուելով կը լուսանկարուի, որմէ յետոյ թափորը, զինուորական շարքով և նուագախումբով, կը դիմէ Արարքի գերեզմանատունը՝ հազարաւոր ժողովուրդի ընկերակցութեամբ։ Հոն վերջին բանախօսութիւններ ու երգեր, «ու ժողովուրդը զինուորներուն հետ կը մեկնի գերեզմանատունէն, այն հաւատքով որ Վանի ազատագրութեան անդրանիկ զոհերը չպիտի մեռնին, քանի որ ազգային ոգու պահպանումը վանեցիներու յանուն և թերեւս շնորհագոյն յատկութիւնն է մասնաւորապէս նոյն իսկ օտարներէն։» Եւ կը վերջանայ նկարագրութիւնը սա՛ մխիթարական և ոգեւորիչ բառերով. «Իշխանի և ընկեր նահատակներու թաղումը յաղթական թաղում մը էր մեզ համար, որովհետև այդ հնգեակին հետ մենք թաղեցինք 616 տարուան բռնակալ կառավարութիւն մը։»

«Աշխատանք»ի միւս էջերուն մէջ կը գտնենք Վանի երեսփոխական կուսակցութեան օրագրութիւնը, Ռուսիոյ Զարին և Արտաքին Գործոց Նախարարին շնորհակալութեան հեռագիրները ժողովուրդին կողմէ ուղղուած շնորհաւորութիւններուն համար, Գեներալ Մայորի և Շտապի ներկայացուցչին հրամանները որոնցմով զանազան կարգադրութիւններ եղած և ուսուցիչներու համար սակագին մը նշանակուած է (շաբաթի վարձը՝ 13 օրամ՝ 12 բուբլի, ալիւրինը 2 Բ., բրինձինը՝ 10Բ. և.ն.)։ յետոյ կարդալ ոկիզբը Զին. Մարմնին կողմէ խմբագրուած և «Շրջանապետներուն, խմբապետներուն և զինուորներուն ցրուած հրահանգներ»ը, «ի պատիւ հայ կամաւորներու կազմակերպուած երեկոյթ»ի մը նկարագրութիւնը, և վերջապէս Պոլսոյ վիճակին և պատերազմի մասին լուրեր, որոնք կ'աւարտին քաղաքագետարանի կողմէ հրատարակուած Ազգերով, սառցինը՝ մասնաճառներուն ուղղուած, անասունները մորթելուն համար տեղեր առնելով և ըսելով թէ՝ «Մորթուած միսը կեսերու վրայ պէտք է անցնել և մաքուր պահել։ Հակառակ ազատարարութեան գործող մասնաճառները՝ տուգանքի պիտի ենթարկուին» ու երկրորդը յայտարարող թէ՝ «Քաղաքի ասողջապահութեան համար իւրաքանչիւր անհատ պարտաւոր է իր տան և փողոցի դրան առջև մաքրութեան հոգ տանիլ, և.ն...»։

Ապահովաբար, ամբողջ այս թերթին ընթերցումէն մաքուր օդի լայն շունչ մը կը ծծէ մարդ, ազգային ասողջութեան, ոգեւորութեան և հպարտութեան աղուոր շունչ մը որուն այնքա՛ն պէտք ունինք այստեղ և որ կուգայ ինքնաւար Հայաստանի մը վաղուան կեանքին առաջին վայելքը տալ մեզի...

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Նկատելով որ ամեն մարդ հնարաւորութիւն չունի ամեն օր տեղացող երկար հեռագիրներուն մէջեն հեշտութիւն պատերազմին ընթացքին եւ զանազանելու կատարուած փոփոխութիւնները՝ մեր աբխատակիցներուն մին բանն կ'առնէ «Արեւ»ի ընթերցողներուն համար լրացնել այդ պակասը, եւ մեկնաբանել, օրը օրին, պատերազմի գլխաւոր իրադարձութիւնները։ Ծ. խ.

Շուրջ տարի մըն է որ հսկայական ամեղ պատերազմը կը շարունակէ հուր ու արիւն սփռել ցամաքի ու ծովերու վրայ։

Զինուց բաղդը իր ճիրը չէ տրամադրած տակաւին։

Գրեթէ կէս դարու միջոցին՝ Գերմանիան, տիեզերքի տիրակալելու իր բուռն ու ը՛նչաքաղց ամենայն, իր «տուրը տրած ու ալեզը լարած էր»։ Չէ՞ մի որ «պատերազմը իր ազգային ճարտարագործութիւնն է ու լայնատարած Գերմանիան մեծ վաճառատան մը»։

Գերման Մեծ-Սպայակոյտը բացարձակ համոզումն ունէր թէ վեց շաբաթուան մէջ Ֆրանսան պիտի ոչնչանայ, ու յետոյ բոլոր ուժովը պիտի յարձակէր Ռուսիոյ վրայ, որ հազիւ իր բանակները այդ միջոցին աստրօ-գերման սահմանագլուխը կեդրոնացուցած պիտի ըլլար։ Աղուոր երազներ էին ասոնք թղթի վրայ։ Կ'ըսուի թէ Կիյեոմ որոշեալ օրուան մը համար իր ճաշն իսկ ապապրած էր ի Բարիզ, ապահով թէ նոյն օրը Շանզ'Էլիզէի յաղթական կամարէն իր աշխարհակալի անցքը պիտի կատարէր։—Ճաշն անկից ի վեր պապած սառած ըլլալու է...

Գերմանիոյ քառասունեւչորս տարուան հոկայական ապաստղինումը ու դառնաշխատ կազմակերպութիւնը միակ առաւելութիւն մը ընծայեցին իրեն։— Թշնամիին հողին վրայ է որ կը պատերազմի կռիւ այժմ, ու յոտնատակ մաքերը քիչ մը ամէն տեղ ազդուած ըլլալ կը թուին այդ պարագայէն։ Եւ սակայն բացայայտ է թէ՝ Գերմանիան երբեք չպիտի յանդգնէր այս մահու ելեկնաց պայքարին մէջ նետուիլ, եթէ մտաբերած ըլլար թէ կրնար գտնուիլ այն կացութեան մէջ ուր ինկած է ան։

Համառօտակի բացատրենք այդ կացութիւնը։

Աւստրօ-Գերմանիան կարելի է ըսել թէ պաշարուած երկիր մը է այսօր։ օրը տասը հազարէն աւելի զինուոր կը կորսնցնէ ու օրական հինգ միլիոն ոսկի պատերազմական ծախքի ենթարկուած է։ Ծովու հաղորդակցութիւններէն բացարձակօրէն զրկուած՝ իր տաւարն ու ճարտարագործութիւնը սնանկութեան վտանգին մատնուած են ու արդէն կիսով կործանած։ զինաշինութեան անհրաժեշտ մեռաղները անհնար է որ կարենայ ներմուծել։ ցորենը անբաւական է ու կեանքը երկրին մէջ տարապայմանօրէն սղած։ Այս բազմավատնդ կացութենէն փրկուելու համար հարկ էր որ Գերմանիան ջախջախիչ յաղթանակ մը տանէր իր թշնամիներուն վրայ։ արդ, այդ յաղթանակն է որ բացարձակ անհնարութիւն մը է այսօր, վասն զի Քառեակ Զինակցութեան բոլոր տերութիւնք մէկ տարուան տեւողութեան մէջ ժամանակ ունեցան լաւ եւս կազմակերպելու ու լրացնելու իրենց ռազմական պատրաստութիւնները, ծովու տիրակալութիւնը ունեցան սկիզբէն ու պահեցին զայն, որով Ամերիկայէն մանաւանդ մեծաքանակ ռազմամթերք ստացան ու կ'ստանան։ իրենց ստուերին վաճառականութիւնը անխափան շարունակեցին կարելի չափով, ու ունին անբաղդատ քանակութեամբ պատերազմին Չիլը՝ դեղին մետաղը։ Բացատրենք, եթէ ասոյգ է որ «Ցաղթութեան Աստուածը միշտ մեծ զօրաքանակներուն կողմը կը գտնուի», Դաշնակիցք աւելի սաւառաթիւ զօրք ունին քան Աւստրօ-Գերմանիան։

Ու հիմա տրամ ակնարկ մը այժմու զինուորական կացութեան վրայ։

Ֆրանսայի ճակատին վրայ Գերմանիա ոչ գեհենով եւ ոչ բիւով գերազօր է բան Ֆրանսական բանակը։

Ռուսիոյ ճակատին վրայ՝ Գերմանիա հակայական ճիգեր կատարեց։ 1500 հրետանի գործածեց միակ ճակատամարտի մը մէջ։ 700,000 ռումբ արձակեց քանի մը ժամուան մէջ Բիեզրմիլի անկումէն առաջ։ Լէմպէրկը ինկաւ իր կարգին։ Ռուսական բանակը նահանջեց, բայց ռուսական բանակը անխառ կը մնայ, և ցարչայի թշնամի բանակը խուռուած ջախջախուած չէ՝ ոչինչ կատարուած է։ ռազմական հասարակ-տեղիք մը՝ ն է ասոր։

Իտալական ճակատին վրայ՝ Իտալացոց յարձակողականը բուռն ու փայլուն խոյանք մը եղաւ դէպի աւստրիական լեռնաւոր ամրոցակ սահմանները։ յառաջխաղացումը դանդաղ է այժմ, բայց հաստատ ու յաջողուն։

Տարտանէլի մէջ՝ էական ու հոկայական գործը ցամաք ելնելն էր։ Անգլօ-Ֆրանսական բանակը իր արիւնը չխնայեց ու անլուր արութեամբ տեղաւորուեցաւ թերակղզիին մէջ։ Տարտանէլը պիտի ճեղքուի անպայման, երեք գլխաւոր նեղկատումներով։ Ա. զինուորական պատիւը կը պահանջէ որ Անգլիա և Ֆրանսա ճեղքին անցնին արիւնոտ նեղ... Բ. հարկ է որ Տարտանէլը բացուի որպէսզի Ռուսիա ռազմամթերք ստանայ ու իր ցորենը արտասէ։ Գ. Տարտանէլը գրաւուելուն հետեւանքն է միայն որ Պուլկարիա Լաբրնէի վրայ ոչիսի քալէ ու Ռումանիա Թրանսիլվանիոյ վրայ։ Լաւ քաղաքական ընդհանուր կոնխատեսութեան՝ Տարտանէլը պիտի ճեղքուի։

Կացութիւնը ամփոփելով ի վերև այնպէս ինչպէս որ է, մենք կը դառնանք կրկնելու թէ թշնամի հողերու վրայ պատերազմելուն հակառակ՝ Գերմանիան երբեք պիտի չյանդգնէր այս դիժոխային պատերազմին՝ եթէ մտաբերէր թէ կրնար գտնուիլ այն կացութեան մէջ ուր ինկած է այժմ։ Գերմանիան պիտի չյաղթէ։ Մարդկութեան, արդարութեան, իրաւունքի բոլոր հաւատացեալները իրենց սիրտը ամուր ու լարթ թո՛ղ բրոնեն։

ԱՐԷՍ

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լոնտոն 7. — Ռէյթ.ի գործակալութեան Տարտանէլի մասնաւոր թղթակիցը Յունիս 28ի կռիւը պատմելով կը նկարագրէ հողին այն արտակարգ ձեւը ուր կռիւը տեղի ունեցաւ։ Երկար և խորունկ հեղեղատ մը, զոր զինուորները «Նիւլլան» կը կոչեն, կը հետեւի գրեթէ ամբողջ ծովեզերքի գծին։ Սաղրը-Տէրէ գետը կը հոսի Նիւլլանի մէջէն և ծովեզերքը, որ հոս 400 ոտք երկայնութեամբ սրածայր ժայռով մը կը վերջանայ, նեղ լեռնագաշտ մըն է։ անգլիական խրամատները դէպ ի ծով դարձած նեղ հողամասէն կ'սկսէին և մօտէն դէմ դիմաց էին թրքական խրամատներուն, և յետոյ կ'անցնէին լեռնագաշտէն, կը խոցաուղուէին Նիւլլանի մէջ ուսկից ուղղակի կ'երկարէին թերակղզիին մէջ։ Անգլիական հրետանին կը յարձակէր Նիւլլայի վրայ, և ասիկա ամենամեծ ամրակոծումն է զոր Թուրքերը ճանչցած են։ Մեր զրահաւորներու թնդանօթներուն քանակը և մեծութիւնը թշնամին զարմացուց։ Արդարեւ զարմանալի էր ասոնցմէ մոխիրի և մուխի անապին յորդումը որ կը վազէր նոյն գծին վրայ, թշնամի խրամատներու ընթացքին ուղղութեամբ։ Մեր թնդանօթաձիգները մահացու ճշգրտութիւն մը ցուցուցին։ Մեր գլխուն վրայ կը ծածանէր նաւու մը կապուած օդապարիկ մը։ թշնամի օդանաւորդ մը փորձեց սմբակոծել զայն, բայց վրիպեցաւ և ստիպուեցաւ փախիլ։ Յետոյ անգլիական դաշտային հրետանին մասնաւորապէս փչաց թելերը սմբակոծելով ամենակատարեալ յաջողութեամբ, որմէ ետք յարձակելու կարգը հեծելակազմերուն եկաւ։ Նիւլլայի խորը թրքական և անգլիական խրամատները միմիայն աւազի պարկերով գծուած էին իրարմէ։ աւելի անդին կը գտնուէր Պոմէրան ամրոցը իր անհամար անշատ ամրութիւններով։ Պոմէրան ամրոցը մեզ ոչ բակոծած էր մեր բոլոր նախկին փորձերուն առեն, բայց այս անգամ բարձրանգակներուն վրայ պաշարման սանդուխներով սպասող Անգլիացիք՝ մոլեգնեցան բարձրութեանց վրայ և քանի՞ մը վայրկեանի մէջ ամրութեան ներսն էին։ Մեր կուրտանները զարմանալի կերպով պզտիկ եղան։ Անդամ մը որ Անգլիացիք ամրութեան մէջ մտան, Թուրքերուն գործը շուտով վերջացաւ։ Ասիկա ընդհանուր յարձակման նախաբանն էր որուն մէջոցին 3 վաշտեր փայլուն քաջագործութիւններ կատարեցին, գրաւելով 3 շարք խրամատներ ծուռն մօտ գտնուող լեռնագաշտին վրայ։ Բայց ամենէն մեծագոյն վայրկեանը այն եղաւ, երբ Անգլիացիք յառաջացան բաց հողին վրայ, արդէն գրաւուած խրամատներուն երկայնքէն։ Արեւը կը փայլեցնէր սուինները և զինուորները հիանալիօրէն կը յառաջանային իբրեւ թէ իրենց մտքերուն մէջ։ Թշնամի չէր։ Թշնամին այս վայրկեանին փախչելու վրայ էր և մեր նաւերուն վրայէն կարելի էր տեսնել անոր արագօրէն նահանջելը։ Կէս օրէն վերջ գործողութիւնք կը կայանային թշնամւոյն հակայարձակումները եռ մը զրելու մէջ։ Թրքական հրետանին կը գործէր, բայց չէր կրնար չտիրանալ անգլիական հետ։ այս վերջինը կը յառաջացնէր իր շարքը հետեւակազօրքին յառաջանալուն հետ և թշնամի նահանջող գծին վրայ ամբողջ օրը ռումբեր ուղղացուց։ Հետեւեալ օրը դաշնակիցք զաղեղան իրենց գիրքերը ամրացնելով և նորոգելով այն սոսկալի ակնուվրայութիւնը զոր ձգած էին Թուրքերը։ Ես քննեցի թէ՛ Նիւլլան և թէ՛ Պոմէրան ամրոցը։ Նիւլլանին խորը Թուրք դիակները կը հանդչէին՝ ոչ այնքան խորունկ կանտնչ ջուրի խուերու մէջ, ուր գարշահոտութիւնը սարսափելի էր։ Հողակոյտեր չինեցինք դիակներուն վրայ որոնք իրար պատնէշ ծառայած էին։ քիչ մը հոգ նեռուած էր վրանին՝ անոնցմէ բարձրաւանդակներ կազմելու համար։ Պոմէրան ամրոցը լեցուն էր նոր սպաննուած Թուրք դիակներով և «Բրիքէթ Պէլ» ռումբերով որոնք գործածութեան պատրաստ վիճակի մէջ դրուած էին իրենց ոտքերուն առջև։ Ամբողջին մէջ տակաւին պատերազմի և հաղաւտողէնի վերաբերեալ նիւթերով։ Ամէն բան կը ցուցնէ ֆիզիքական հրաշալի տոկունութիւնը Թուրքերուն որոնք ամիսներով ապրած էին ծածկուած իրենց ընկերներուն դիակներով, չնչելով սարսափելիօրէն դարշահոտ մթնոլորտի մը մէջ և քալելով դիակներու վրայ որոնք ամէն կողմ կիսով մերկ Թաղուած էին, և գիտնալով որ ուշ կամ կանուխ իրենց ալ մարմինը աւազապարկի տեղ պիտի ծառայէ։

Ռ.

Պոլսէն կը գրեն Աթէնքի թերթերուն. «Իր դէպի Տարտանէլ երկրորդ ճամբորդութենէն, Էնվէր փաշա Թուրքերու և Գերմաններու միջև տիրող սիրալիր յարաբերութեանց իբրև կենդանի ապացոյց՝ 35 թուրք սպաներ բերաւ ձեռնակապերով։ Այս 35 սպաները ամբաստանուած են Գերմանացիներուն դէմ խռովութեան մը մասնակցած ըլլալնուն համար։ Այս չարժման պարագլուխները կախուելու դատապարտուած և կախուած են արդէն։ Այս բոլոր սպաները յանցաւոր են Գերմանացիներուն Տարտանէլի մէջ ի գործ դրած յարձակողական ձեւը քննադատած ըլլալնուն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵՐԻԿՈՒՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ս. Առաջնորդ Հօր և Քաղ. Ժողովին նախաձեռնութեամբ երէկ Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ կախաղանով մահացուած 20 Հնչակեան նահատակներուն համար։ Այս որոշումը ուրբաթ իրիկուն միայն տրուած ըլլալով, կարելի չէր եղած զայն Արեւի միջոցաւ ծանուցանել, որով ազգեր ցրուած էին ժողովուրդին մէջ։

Եկեղեցին լեցուն էր խուռն բազմութեամբ մը, որուն մէջ կ'երեւէին պաշտօնական մարմիններու և քաղ. կուսակցութեանց ներկայացուցիչները։

Երեք ծաղկեպսակներ դրուած էին աջակողմեան խորանին առջև, մին տեղւոյս Քաղ. Ժողովին, միւսը՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Աղեքսանդրիոյ Ենթակոմիտէին կողմէ, և երրորդը՝ Ս. Դ. Հնչակեան ու Ս. Ռամկավար կուսակցութեանց տեղական մարմիններէն՝ այս վերջինները միեւնոյն մեծ պսակին վրայ իրարու խառնած իրենց սուգը։

Ս. Առաջնորդ Հայրը, որ կը պատարագէր, խօսեցաւ յուզիչ և պերճախօս քարոզ մը օրուան ոգին և սուգին վրայ մխանգամայն։

Խաղաղօրհնէքէն վերջ՝ երբ դպիրները սկսան մահուան շարականը, սարսուռ մը անցաւ բոլոր ներկաներուն վրայէն և շատեր չկրցան իրենց արցունքը զսպել՝ խորհելով քանի հայրենասէր կարիքներուն զոհ թուրք ոճրագործ կառավարութիւնը ամիս մը առաջ մահացուցած էր Պոլսոյ մէկ հրապարակին վրայ, ասով ուզելով ամբողջ Հայութիւնը պատժել և սարսափեցնել, մինչ Հայութիւնը իր ցաւին մէջ ինքզինքը աւելի զօրացած և հաւատալից կ'զգար հիմա ընդհանրապէս։

Արարողութիւններէն վերջ, տեղւոյս Հնչակեան և Ռամկավար մարմիններուն կողմէ պատգամաւորութիւն մը Ս. Առաջնորդ Հօր և Քաղ. Ժողովին ներկայանալով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց թանկագին ընկերներու յիշատակին անոնց ինքնաբերաբար ընծայած այս յարգանքին համար։

ՀԱՆԳԻՍՏ

ՆԵՐՍԷՍ ԵՊՍԿ. ԽԱՐԱԽԱՆԵԱՆԻ

Մուշէն Ազգ. Պատրիարքարան տրուած 23 Ապրիլ թուակիր պաշտօնական հեռագիր մը կը գուժէ մահը Մուշի Առաջնորդ Ներսէս Եպիսկոպոս Խարախանեանի։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հանգուցեալ եպիսկոպոսը հիւանդ էր, բայց թէ ի՞նչ էր հիւանդութիւնը, և կամ ո՞րքան առնէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, այդ մասին ոչ է յիշատակութիւն չկայ տրուած լակոնական հեռագրին մէջ։ (Լոչնակ)

Խորին ցաւով արձանագրելով հայրենասէր եկեղեցականին մահը, յաջորդիւ պիտի հրատարակենք իր կենսագրութիւնը։

Երեկ տեղի ունեցաւ Աշխամպրայի թատրոնին մէջ տեղւոյս Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտուհիներուն վկայականաց բաշխման հանդէսը, որու մասին պիտի գրենք մեր յաջորդ թիւով։

Ռուս Կարմիր Խաչին *ի նպաստ Եգիպտոսի Հայոց մէջ հանգանակուած էր 196 ռ. կէս եգ. ոսկի, և յանձնուած Եգիպտոսի ռուսական գլխաւորապետական գրասենեակ Պ. Ալիքսիս Զմիռնօֆի, զրկելու համար Բեռլրօկրատ Պ. Զմիռնօֆի, որ սակէ առաջ Առաջնորդարան ուղղած իր պաշտօնագրով հաղորդած էր թէ Ռուսիոյ Վեհ. Զարը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ բոլոր նուիրատուներուն, այս անգամ եւս նոր պաշտօնագրով մը հաղորդած է թէ Վեհ. Մայր Կայսրուհին, Ռուսական կարմիր Խաչի նախագահուհիի հանգամանքով, իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Եգիպտոսի Գեր. Ս. Առաջնորդին և Հայ ազգութիւնին։*

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՈՑ ՎԻՃԱԿԸ

Ատրպատականի առաջնորդ Ներսէս Եպսկ. Մելիքթանդեան Զուլֆայէն մայիս 28 (յունիս 10) թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Թիֆլիսի թերթերուն. «Մայիս 27ին եղայ Ուրմիայում։ Շնորհիւ ռուս զօրքի ամէն ինչ հանդիստ է։ Ամերիկեան միսսիան հինգ ամսվայ ընթացքում բարբարոսական լծից ազատուած է տուել 16.000 քրիստոնեայի, կերակրել է 6000 Ասորի, 500 Հայ։ Հիւանդութիւնից մեռել են 4000 Ասորի, 100 Հայ։ Վանի գրաւումից յետոյ մորթված են 150 հայ։ [illegible] պատճառ։ Շնորհիւ զինեալ Զ.ի ձեռք առած միջոցների ամէն ինչ հանգարտվել է։ Գեներալ Զ.ի թոյլատրութեամբ Ուրմիայի փախստականները կարող են վերադառնալ Ուրմիա իրենց ընտանիքներով Շնորհիւ զինեալ Զ.ի ձեռք առած միջոցների՝ յոյս ունինք վերադարձնել փախստականների կողոպտուած գոյքերը։»

Նոյն թուականը կրող երկրորդ հեռագրով մը Ներսէս եպս. ստիպողաբար կը կրկնէ փախստականներուն համար վերադարձի հրաւէրը և կ'աւելցնէ. «Բերքը ամենուրեք լաւ է։ Ուրմիայի և Սալմաստի փախստականների ամենատարրական ծայրահեղ պահանջները ծածկելու համար անհրաժեշտ է մինիմում 200,000 ռուբլի»։

Կեղբ. Յանձնաժողովը կ'աշխատի ըստ կարելւոյն գոհացում տալ այս պահանջին։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Տարտանէլի մէջ

Լոնտոն, 8.— Ամէնքէն լուր կը տրուի թէ զօր. Լիման ֆոն Զանտերսէն զատ երեք գերման բարձրաստիճան սպաներ կէլիպոլուի մէջ վիրաւորուած են։

Բարիզ, 9.—Զօրավար կուրօ, որ աջ բաղուկէն անդամահատուեցաւ այն շրջանային մէջ որ զինքը Ֆրանսա կը տանէր, այս առաւօտ Բարիզ հասաւ։ Թուրքերէն զատ՝ աջ ղիսատը և ձախ սրունքը կոտրած են, բայց վերք չունին։ X ճառագայթներով քննութիւն մը պիտի կատարեն աջ ղիսատին վրայ։ Վիրաւորին ընդհանուր վիճակը շատ գոհացուցիչ է։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳԵՐՄԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴԻՆ ՄԱՀԸ

Ամսթէրտամէն լուր կը տրուի թէ Կ. Պոլսոյ գերման զին. կցորդը երբ Տարտանելէն կը վերադառնար՝ Ուղուն Քէօպրիի կայարանին մէջ յանկարծ ոտքը սահելով դեպին ինկաւ, ի՛նչ որ պատճառ եղաւ սարսափահար պայթումին և գնդակը ճակատէն զարնուելով մեռաւ անմիջապէս։

Լոնտոն, 7.— Սոֆիայի մէջ կ'ըսեն թէ գերման զին. կցորդ Ֆոն Լայբցիկէր սպաննուած մեռած է։ Գնդակին մարմնոյն մէջէն անցքին ուղղութիւնը անձնասպանութեան ամէն ենթադրութիւն մէկդի կը թողու։ Մօք.

ԳԵՐՄԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ամսթերտամ, 9.— Պերլինէն կը ծանուցանեն թէ Հանէլօֆ Լանկերպուրկ իշխանը իբրև արտասովոր պատուիրակ Պոլիս կ'երթայ Պաոսն Ֆոն Վանկենհայմի տեղ՝ որ Նոյեմբեր կը մեկնի իր սրտի հիւանդութիւնը դարմանելու համար։

Լոնտոն, 8.— Քիչ օրէն Պերլինի կոսպասէի թուրքական [illegible] Շնայելու պէս որ հրաւիրուած է մասնակցիլ շաբաթ օր Պերլինի մէջ կատարուելիք ելեւմտական խորհրդակցութեան մը։ Մօք.

Լոնտոն, 8.— Ֆրանս. հակաթորպէդոյանաւ մը Փոքր-Ասիոյ եզերքը շրջապատելով՝ ընկղմած է 11 պարէնտաւ և հրդեհ ձգած է Տէյիրմէնի անտառին մէջ։

ԷՆՎԷՐ ՓԱՇԱ ԼԻՄԱՆԻ ՏԵՂԸ ԿԱՆՑՆԻ

Լոնտոն, 9.— «Թայմզ» Միխիլլէն կ'իմանայ թէ Էնվէր փաշա կէլիպոլուի թրքական ուժերուն հրամանատարութիւնը ստանձնած է Լիման ֆոն Զանտերս փաշային տեղ որ վիրաւորուեցաւ։

Կովկասի ձակատէն

Լոնտոն, 7.— Ռուսերը փայլուն յաղթանակ մը տարին Թուրքերուն վրայ, որոնց ծանր կորուստներ պատճառեցին Նիշնրիան Տաղի մէջ տեղի ունեցած մեծ կռիւի մը միջոցին։ Մօք.

Արեւելեան ձակատէն

Լոնտոն, 7.— Գերման պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանացիք Վարշավիայի արեւմտեան կողմին վրայ իշխող բարձունքները գրաւած են և թէ Լուպլինը, Իվանկորոտն ու Վարշավիան լրջօրէն վտանգուած են։ Այս զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ Ռուսերը ձախողած են Աւստրօ-գերմանական գիծերը ճեղքելու իրենց բոլոր փորձերուն մէջ, և թէ Ռուսերը այս ճակատամարտներուն մէջ Քրօնշթատի բերդերէն բերուած թնդանօթներ կը գործածեն։

Լոնտոն, 9.— Աւստրիացիք կ'ընդունին որ առաւելագոյն ռուս զօրքեր բուն յարձակումներ գործած և տիրած են զիրենք Քրանսիքի հիւսիսային կողմը քաշուելու։ Ռուսական զեկոյցն ալ կը յայտարարէ թէ յաջողութեամբ յետաձգած ենք մեր յարձակողականը՝ Լուպլինի հարաւակողմէն անցնելով իւզէնտովքա գետը և տակալի հարուածներ տալով թշնամիին։ Ասկէ զատ՝ երկուշաբթիէն հինգշաբթի 11.000 գերի և տասնեակներով միթրայէզ ձեռք անցուցինք։ Թշնամին որ կը հետապնդուի Ռուսերէն, նահանջելու վրայ է։ Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ երեքշաբթի դիշեր Վիսթիւլի ձախ եզերքին վրայ թշնամին յարձակում մը գործեց ուժգին մղոն ճակատի մը վրայ՝ Պոլինոֆի ուղղութեամբ, և թէ թունաւոր կազի մեծ ամպերէ վարագուրուած յաջողեցաւ ռուսական առաջին դիծին մէկ քանի մասերը գրաւել, բայց չորեքշաբթի օր մղուած ռուսական հակայարձակումի մը ամբողջովին վանեց թունաւորիչները իրենց դրաւած խրամատներէն։ Ռ.

ՎԻԼՀԵԼՄ՝ ՄԵՍԻԱ

Լոնտոն, 8.— Ճիւիս Վոլֆ (Հրէական աշխարհ) թերթը կ'ըսէ. «Ռուսիոյ մէջ կը պատմեն թէ Վիլհէլմ կայսրը Լոծ քաղաքը գտնուած միջոցին սիրտ-կոկս մը մտաւ և վերցնելով օրէնքի տախտակները՝ յայտարարեց թէ ինք Մեսիան է որ Աստուծոյ կողմէ զրկուած է զիրենք ազատելու համար։ Ռ.

Արեւելեան ձակատէն

ՄԵԾ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԳԱԼԻԻ ՄԷՋ

Լոնտոն, 9. — (Մամլոյ դիւանէն). Պ. Ասքուիթ, Լօրտ Քրիւ, Լօրտ Քիչնէր, Պ. Պալֆուր և Ֆէլտ Մարէշալ Ֆրընչ տեսակցեցան Դալլիի մէջ Պ. Պ. Վիվիանիի, Տելքասէի, Միլրանի, Օկանէորի, Թոմասի և Զօր. Ժոֆրի հետ։

ԳԱԼԻՈՅ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բարիզ, 9. — Արրասի ռմբակոծումը կը շարունակուի։ Զեկոյց մը կ'ըսէ թէ երէկ Գերմանացիք յարձակողականի սկսան 350 մէթր ճակատի մը վրայ, նախապէս օդային թորփիլներ նետելէ և կիսէջ հեղուկովմամբ գիրքերը ոռոգելէվերջ։ Թշնամին [illegible] չին դիծերուն, բայց անմիջապէս հակայարձակումով մը եռ մղուեցաւ։ Ֆրանսացիք փայլուն յաղթութիւն մը ունեցան վօժի մէջ, ուր թշնամին մեր նախկին դիրքերէն հանելէ ետք, իր բոլոր պաշտպանողական դիրքերը գրաւեցինք 600 մ. ճակատի մը և 700 մ. խորութեան մը վրայ։ Գերի առինք 19սպայ որոնց մէջ կը գտնուի վաշտի մը հրամանատարը, ինչպէս նաեւ 769 չվիրաւորուած զինուոր, որոնք 7 տարբեր վաշտերու կը պատկանէին։ Ասկից զատ մեր հիւանդանոցները բազմաթիւ գերման վիրաւորներ հաւաքեցին։ Գրաւեցինք 1 դաշտային թնդանօթ, բազմաթիւ միթրայէզներ, ռմբարձակներ և ռադմամթերք։ Աւստրիան թշնամին ուժգնութեամբ ռմբակոծեց իր կորնցուցած գիրքերը։

ՊԱՅԹՈՒՄՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԷՋ

Լոնտոն, 9. — Այս առաւօտ բազմաթիւ պայթումներ տեղի ունեցան Հանուոլօի վաւօրի գործարանին մէջ։ Հրդեհը 15 մղոն հեռաւորութենէ մը լսուեցաւ և մութի առաջին ամպերը երեւեցան։ Մանրամասնութիւնք կը պակսին։

Մոնրէալ, 8. — Բանտարկեալներ էքսբլոզիվի գործարանի գործարանին մէջ տեղի ունեցող պայթումի մը միջոցին 7 հոգի մեռած են որոնց մէջ կը գտնուի անգլիական կառավարութեան նախկիններէն մին։ Կը կարծուի թէ ընկերութեան նախկին պաշտօնեաներէն գերմանացի մը հեղինակն է այս գէպքին։ Ռ.

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Քէրթաուն, 9.— Գերմանացիք յանձնուեցան բացարձակապէս առանց պայմանի։ Զօրավար Պոթա վերջնագիր մը զրկեց հրամանատարին, որ երէկ ժամը հինգին լրացաւ։ Ռ.

Բրեթորիա, 10.— Հարաւային Աֆրիկէի մէջ անձնատուր եղող Գերման ուժերը կը բաղկանան 204 սպայէ, 3,166 զինուորէ, 34 դաշտային թնդանօթէ և 22 միթրայէզէ։

Լոնտոն 10.— Զօր. Պոթայի փաստաթուղթ մը զարմանալի յաղթանակը ամենամեծ գոհունակութեամբ ողջունուեցաւ։

ՇԱԼՕՆ վանառատունը պէտք ունի այր գործաւորի մը որ կարենայ մեքենայի վրայ լաւ կերպով կարել արանց շապիկներ եւ օձիքներ։ Ներկայանալ Շալօն վանառատունը Շերիֆ փաշա փողոց։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Արեւելեան ձակատէն

Բարիզ, 11.— Անգլիական զինուորները եռ մղեցին Գերմանացիներուն յարձակումը որոնք ի սկզբան յաջողեցան մեր առաջին գծին քանի մը մասեր գրաւել, բայց անմիջական հակայարձակումով մը բնաւմին վանեցինք։ Զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Սուեզի գրաւման կռիւը կը շարունակուի. բացառիկ ուժգնութեամբ ռմբակոծութիւններ տեղի ունեցան Նիւբորի, Էնի եւ Պուա Լը Բրրեթրի շրջանին մէջ։ Ռ.

Բարիզ, 11.— Պ. Բուանքարէ Զօրավար Կուրօի հով գնաց եւ Զին. Միտալը յանձնեց անոր։ Հ.

Պ. ԱՍՔՈՒԻԹ ԵՒ ԼՕՐԴ ՔԻՉՆԷՐ ՖՐԱՆՍ. ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 11.— Սըր Ճօն Ֆրէնչի հրաւէրին վրայ, Պ. Ասքուիթ եւ Լորտ Քիչնէր նակաս այցելեցին երեքշաբթի հինգշաբթի երեկոյ։ Անոնք աչքի անցուցին ամէն կարգի զինուորները ամբողջ նակատին վրայ, եւ հանդիպեցան Պելժիոյ թագաւորին։ Այցելեցին նաեւ առաջին եւ երկրորդ բանակներու ապայակոյտերուն եւ աչքի անցուցին հնդկական ձիաւորները։ Լորտ Քիչնէր Արրասի շրջանին մէջ Ֆրանսական զինուորներուն այցելեց։ Ռ.

Իտալական ձակատէն

Հռոմ, 12.— Գրաւեցինք Մալկա Սարբա եւ Քօսթապելլա գիրքերը, ինչպէս նաեւ Թօճանա լեռը։

Հռոմ, 11.— Զօր. Բոնո, զօրաց ընդհ. հրամանատարին հրամանաբարին Բարիզ մեկնեցաւ Դաշնակից ազգերու ընդհանրական ռազմական խորհրդակցելու եւ Քառեակ Դաշնակցութեան մէջ Իտալիոյ գործակցութիւնը հաստատելու համար։ Մաճ.

Արեւելեան ձակատէն

Բերլին, 12.—Զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Օսմանլիի պահակազօրք շաբաթ երեկոյ յարձակում մը գործեց եւ քանդեց թշնամւոյն ակամները։ Լուպլինի հարաւակողմը Ժօզեֆով-Պիհնավա հակատին վրայ կռիւը կը շարունակուի։ Թշնամւոյն ուժգին մեկ հակայարձակողականը եռ մղեցինք։ 900 գերի եւ 3 մեքենա առնելով։ Ռուս. Կարմիր խաչին լուր տուեցաւ որ Գերմանացիք տեղ տեղ աւելի խիտ կազեր կը գործածեն, որոնց արդիւնքը շատ խիստ է։ Բազմաթիւ մահեր պատահեցան։ Դիմակները ո՛ւ եւ է ազդեցութիւն չեն ըներ։ Ռ.

Բերլին, 12. —Գերմանացիք Վիսթուլայի ձախ եզերքին վրայ գտնուող իրենց խրամատները զարգացին։ Մօտենալով Վիլենիցա գետակին, կատաղօրէն յարձակեցան Վիլիալայի հարաւային կողմին վրայ եւ ստիպեցին թշնամին անկարգօրէն նահանջելու։ Հ.

Ն. Բ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՄԱՆԱՓՈՒՉԸ

ԹՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անհաւատալի կատարուած իրողութեանց վերջին արդիւնքը։

Ոճրագործը Յունիս 20ին ի վեր չորս անգամ Գանիրէնն Աղեքսանդրիա եկած-գացած է։—Նաեւ օր Գանիրէի ոստիկանութիւնը Իսմայիլ Հիլմի անուն մէկը ձերբակալեց որ չորեքշ. հինգշ. եւ ուրբաթ օրերը բացակայած էր Գանիրէնէն։ Թիգէս ուրացաւ եւ յայտարարեց թէ այդ օրերուն տունէն դուրս ելած չէ։ բայց հաստատուեցաւ որ վերոյիշեալ երկու անձերը Աղեքսանդրիա բերուեցան։ — Տարտարանական աշխատանքը կը յայտարարէ թէ ռումբին մէջ կային շուանի կրտուանք, մեղրամոմ եւ Յուլիս 8 թուականը կրող լրագրի մը մէկ կտոր, ուրեմն կ'երեւի թէ գործածուելէն մօտաւորապէս 18 ժամ առաջ շինուած էր ռումբը։

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱԶԴԵՑ ՏԵՄՆԵԼ Գ. ԷՋ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Imp. Economique, AleX.

ՄԱՀԱՓՈՐՁ

Ն. Բ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԴԷՄ

Աղեքս, 9 Յուլիս. — (Պաշտօնական) Այսօր երբ Ն. Բ. Սուլթանը կառքով Բաս էլ Թինի փողոցէն կ'անցնէր և ուրբաթի աղօթքը կատարելու համար մզկիթ կ'երթար, տան մը պատուհանէն ռումբ մը նետուեցաւ որ ինկաւ ձիերուն ոտքին առջև ու, չնորհիւ Աստուծոյ, չպայթեցաւ։

Ոճրագործը տանիքներուն վրայէն փախած է, բայց փութով կը փնտռուի և ամէն ինչ կը յայտնէ թէ շատ չանցած պիտի ձերբակալուի։

Ն. Բարձրութիւնը շարունակեց ճամբան՝ իր կրօնական պարտականութիւնը երթալ կատարելու համար և ցերեկէն վերջը նորէն դուրս ելաւ իր սովորական պտոյտը ընելու։

— Մահափորձը կէս օրին մօտ կատարուեցաւ։ Բաս էլ Թին փողոցին թիւ 99 տունէն որ վերջերս վարձուած էր Հասան կամ Մահմուտ Հիլմի անուն եբիտասարդի մը և դեռ պարապ կը մնար։ Ռումբը նետելէն ետք՝ ոճրագործը տանիքին վրայէն անցաւ և իջաւ ետեւի փողոցը գտնուող դրացիին տան սանդուխներէն՝ հանգարտօրէն բարեւելով հոն նստած կիները։ Տան մէջ քննութիւն կատարելով՝ նետուածին նման երկրորդ ռումբ մը ալ գտնուեցաւ։ «Ահրամ» կ'ըսէ թէ ռումբը այնքան խոշոր է որ եթէ պայթէր՝ կրնար շրջակայ տունները քանդել և 50 հոգի սպաննել, բայց նախախնամական դիպուածով մը նախ ձիուն կռնակին վրայ ինկած ու հարուածը մեղմացած է, և երկրորդ՝ կառքին անիւները վրայէն անցած չեն։

— Դատական քննութիւնք առաջ կը տարուին գաղտնի նախարարին և ընդհ. դատախազին կողմէ։ Ոստիկանութիւնը բաւական թիւով ձերբակալութիւններ կատարած է. ի մէջ այլոց Պուլլար Բամլէի յունական «Էսբէրանթօ» քլիւպին անդամներէն մէկ քանին։ որովհետև անցեալ շաբթու նոյն քլիւպին մէջ պայթուցիկ նիւթեր գտնուած էին։

**** Բովանդակ եգիպտահայ գաղութը զայրոյթով եւ պժգանքով լսեց Եգիպտոսի լուսամիտ եւ բարեսիրտ վեհապետին անձին դէմ կատարուած այս խստմեղի մահափորձին լուրը, միանգամայն փառք տալով Աստուծոյ անոր ձախողումին համար։ «Արեւ» ի բոլոր արտ կը մասնակցի Եգիպտոսի հայութեան այս ջերմ զգացումներուն։*

ԳԻՈՐԳ ԻՓԻԿԵԱՆ

Ծխեցէք Սիկարէթները

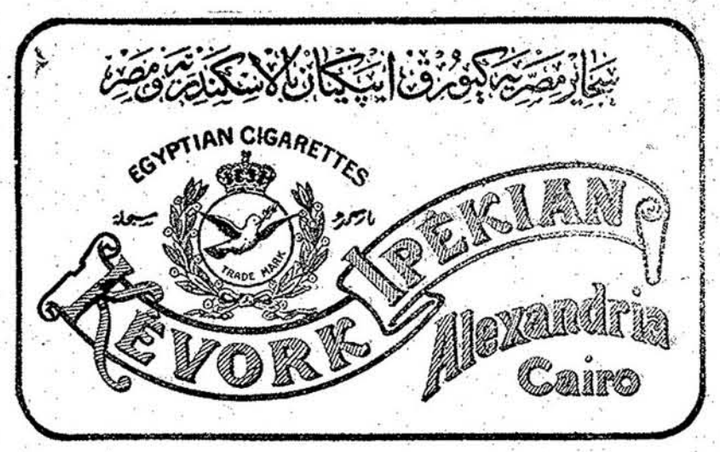

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ԱՆԴՐԷԱՍ ՄԿՐԵԱՆ
ՆԿԱՐԻՉ-ՆԵՐԿԱՐԱՐ

Բիւ Սէսօսթրիս, 1 (Ցունաց Ավէրօֆ աղջկանց վարժարանին ետեւ)

18 տարիէ ի վեր Աղեքսանդրիա հաստատուած եմ։ Ներկի, զարդանկարի, նշանատախտակի [թապէլա], էլեկտրական պատկերներու և լուսանկարչական ֆօներու վերաբերեալ կատարած աշխատութիւններովս գոհ թողուցած եմ Եւրոպայի յաճախորդներս։ Գիներս՝ միշտ Ա. բարձրերէն սուղ, իսկ Եւրոպացի արհեստակիցներէս ոչ ոքէ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս. ՍԱՂԱՋ ԳԻՒԼԷՍԱՆ

Ամէն Հայու համար հենական և ազգային այս խնդրոյն մասին յոյժ շահեկան տեսութիւն մը։

ՓՆՏՌԵԼ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ Ց ՂԱԶԻԿԵԱՆԻ ԴՈՌ։

Գին 5 դրշ. ողջ

ՏՕՔԹ ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՄՈՒՍՔԻ, ՇԱՐԱ ՊԷՅՏ ԷԼ ՆԱՀՏԷՅՏ ԹԻՒ 10, ԳԱՀԻՐԷ
ԹԷԼԷՖՕՆ, ԹԻՒ 35-37

Հիւանդներ կ'ընդունի առաւօտեան ժամը 8էն մինչև իրիկուան ժամը 7ը։

Ակռաները կը մաքրէ ու կը քաշէ առանց ցաւի։ Ակռաներու համար [illegible] Ամերիկեան վերջին գիւտ եղող ուրիշ տեսակ նիւթերէ քուրօն կը շինէ առանց զսպանակի կամ քիմքի վրայ բան մը դնելու։

Բոլոր գործերը մաքուր եւ խղճի մտօք կը կատարուին։

Մարդ կեանքին մէջ անգամ մը ծախսելով կ'ազատի ակռաներու անտանելի ցաւերէն եւ հանգիստ կ'ապրի։

Գիները խիստ չափաւոր են։ Մասնաւոր ակռայի դեղեր ալ կը գտնուին։

ԲԱՍԹԻԼ ՆԱԼԹՇԷՐ
(PASTILLES NALTHER)

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂԱՀԱՏԻԿ

Հացի չափ կարեւոր ամէն անձի համար

Պնդութիւն ունիս թէ փորկապութիւն, ստամոքսի տկարութիւն թէ անմարսողութիւն, ջերմէ՞ կը տառապիս թէ անքունութիւնէ, հարբո՞ւմ ունիս թէ յօդացաւ։

Գործածէ՛ եւ պիտի օգտուիս անպայման։

Դարման է՝ 34 տեսակ հիւանդութիւններու, որոնք մանրամասնուած են յայտագրին մէջ, որ կը գտնուի իւրաքանչիւր տուփի հետ։

Գիներն են տաս ազան Ե.Ղ.

Տփիկը (որ կը պարունակէ 67 հատ)	10
Տուփը (որ կը պարունակէ 3 տփիկ)	20

Թղթատարով առաքման համար պէտք է միասին ղրկել նաեւ երկու ղրշ.։

Ամերիկեան այս դեղահատիկը պատրաստուած է յայտնի բոյսերու եւ արմատներու հիւթէն եւ օգտակարութիւնը հաստատուած է բժշկական կաճառներէ։

Անձնապէս փորձելէ եւ օգտուելէ վերջ միայն ստանձնած է Եգիպտոսի ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը՝ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԹՈՎՄԱՍ, որուն կարելի է դիմել, փոքր թէ մեծաքանակի համար, անձամբ կամ քարտ փոստալով հետեւեալ հասցէին

82, Rue Guinenet Charkas (Boulac)
c)o Ecole Arménienne
B. P. 1079 Le Caire (Egypte)

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատեալ 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՌՈՄ

Կեդրոնավայրք. — Բաբիլ, Ճէնովա, Նաբօլի, Թուրինօ, Ֆիօրէնցա, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Պարիզ, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Ալպա	Ֆաբա Սապ	Բինէրօլո
Ալպանօ Լացիալէ	Ֆէրմօ	Սիէնա
Արէցցօ	Ֆօսանօ	Սուպիաքօ
Ավէցցանօ	Ֆրասքաթի	Թարրակինէ
Գէնոազի	Ֆրօսինօնէ	Թիվոլը
Գրաչիանօ	Լուքքա	Թորրէ Անունցիաթա
Մ'օնթէ Քաթինի	Մ'օնտովի	Վէլլէթրի
Դանէլը	Մ'օնպլանշ	Վիարէճճիօ
Գասթէ Նուովօ	Օրպէտելլօ	Վիթէրպօ
Գօրնէթօ Թարքուինօ	Օրվիէթօ	
Տէքնա	Բալէսթրինա	

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ կ'զբաղի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժեթղթերու վրայ ավանս, Եւրոպայի եւ Եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրայ փոխգիր, չէք եւ վէքրը տր բրէտիթ, հեռագրաւ վճարմունք, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի վրայ պարտամուրհակներու գանձում, Կտրոնններու եւ վիճակահանութենէ շահուած պարգեւներու գանձում, Եւրոպայի եւ Եգիպտոսի մէջ պօրսայի հրամաններու գործադրութիւն, Արժեթղթերու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ ավանսի գործողութիւն։

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որոշ պայմանաժամով վճարելի։

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մ'օնթէքաթինիի համբաւաւոր ջերմուկներէն, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յանախորդներուն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Մասնաճիւղ Աղեքսանդրիոյ — 9 Ֆրանք փոստոց

ՇԹԱՅՆԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋԿԱՆՑ ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐ, ՊԼՈՒԶՆԵՐ ԵՒ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներու, գլխանոցներու, շապիկներու, հոսեղէններու, ձեռնոցներու, կաշեայ առարկաներու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, ճամբորդութեանց պիտոյքներու եւ ածելիներու առաջ մթերք։

Գիները յոյժ չափաւոր եւ անմրցելի։

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱԽՈՏԻ
եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԶԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համբաւաւոր են իր Ապուճիկմա (Ասող) Ծխախոտները եւ Սիկարէթները

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ծանօթ ուսուցիչ Հ. Ա.ի կողմէ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է Ս. ՊՐԱԿԸ

որոնք կը պարունակեն Գերմանական արշաւանքը Պելճիքայի վրայ, Լիէժի անկումը, Աւստրեւսերպ պատերազմը եւ Շապպի անեղ ճակատամարտը,

Պատերազմը օդին մէջ եւ ծովերուն տակ։

Ցառաջիկայ շաբթու փնտռեցէք ՅԵՐ պրակը, որուն մէջ պիտի գտնէք գերմանացիներու յառաջխաղացումը Պրիւքսէլի վրայ, հետաքրքրաշարժ պատկերներով։

Հապէշիստանի գործակալն է Տիար Սուրէն Զաքմաքճեան։ Դահիրէի մէջ փնտռել Օգերայի հրապարակը Տ. Հունկի եւ Տ. Ս. Զաքմաքճեանի մօտ։ Աղեքսանդրիա Տ. Յ. Ղազիկեանի քով։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն դիմել հրատարակիչին։

Aram Stépan..., Ge... du Journal «Arev» Aboudardar, № 16 Alexandrie.

Պրակին գինը 1 Ղ. Ո. 12 պրակը 10 ղրշ. փոստի ծախքը մեր վրայ։ Մէկէ աւելի պրակներու համար մասնաւոր պայմաններ։

Պատերազմի նախօրեակին անցքերը պարունակող 6 պրակնոց գրքոյկն ալ օրինակներ դեռ մնացած են։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
Շարա Ապու Տարտար թիւ 16

Սեփականատէր՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կ'ստանձնէ ամէն տեսակ տպարանական գործերու պատրաստութիւնը, Գիրք, Տետրակ, Հաշուեցուցակ, Նամակագրութիւն, Այցետոմս եւլն. չափաւոր գիներով։

Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին խրճամէով։

ՕՔԷԼ ԱՏԱՆԱ
Շարա Մոհամէտ Ալի, թիւ 12
(Օրոզտի-Պաքի վրայի շէնքը, Ա. յարկը)

Սեփականատէր՝ ՌՈՒԲԷՆ ՊԱՉԻԿԵԱՆ

[illegible] ծանուցանելու յարգոյ հասարակութեան թէ 15 Մայիսէն սկսեալ մեր Սիքքէ-Կէտիկ գտնուող ծանօթ ԱՏԱՆԱ պանդոկը փոխադրած ենք վերը նշանակեալ հասցէին։

Ներկայ պանդոկիս շէնքը, իր կեդրոնական դիրքով եւ ընծայած առողջապահիկ ամէն առաւելութիւններով, ինչպէս էլեկտրական լոյս, տաք եւ պաղ ջուրի բաղնիք եւլն. սահմանուած է ամէնադժուարահաճներն իսկ գոհացնելու։

Գիները խիստ չափաւոր, Ե. Ղ. 6 եւ 8։

Ամսական վարձակալելու դիւրամատչելի պայմաններ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
ՔԱՐԻԹԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ

Աղեքսանդրիա, ԱԻՏԻ ՄԻԹՈՒԱԼԻԻ փողոց թիւ 40
(Աբբարիէի մզկիթին դէմը)
[Թէլէֆօն թիւ 33-45]

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ թէ Աղեքսանդրիոյ եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՆԹԱՇԵՒՃԻ հարազատ ռուսական եւ ամերիկեան բեթրօլը, չափաւոր գիներով։

Ապրանքները օրը օրին կը յանձնուին ամենայն կանոնաւորութեամբ։

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ԴՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ։

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՄՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ ամբողջապէս վճարուած Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնատեղի ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ-Իզմիր, Գործակալութիւններ՝ Միտիլլի, Մանասթիր, Սերէզ եւ Զակազիկ, Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Պերկամա, Մաղնիսա եւ Սոմա։

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններ։

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, հետեւեալ տոկոսներով.

Հարիւրին	3	ի տես վճարելի	
»	3,50	9 ամիսէն	»
»	4	1 տարիէն	»
»	5	5 տարիէն եւ աւելի վճ.	

Նոյնպէս՝ խնայողութիւնը քաջալերելու համար հաստատած է Փոքր-Խնայողութեանց յատուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունի Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հարիւրին 1 տոկոսով։

Ա. Ն. ՕՏԱՊՊԱՇԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀԱՅ. ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Հաստատեալ 1902
Գահիրէ, Սրբոյ Կէտիսկ

Կը վաճառուին ամէն տեսակ կերպասեղէն, բրդեղէն, բամպակեղէն, տպածոյ, պաթիսք, զէճիր, մատաբօլամ եւ մանաւանդ դերձակներու պիտոյքներ, մեծ-քանակ եւ փոքր-քանակ։

Ներածմունք ուղղակի Եւրոպայէն։ Ապրանքներու տոկունութեան եւ գիներու չափաւորութեան մասին արդէն իսկ համբաւ ստացած այս վաճառատունը կ'արժէ անգամ մը այցելել։

առիթէն օգտուեցէք

ՎԱՇԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՐԹՈՒԱԾՔՆԵՐ

Հրատարակուած 1914ին, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Գին 10 դրշ.-Դիմել, սակաւաթիւ օրինակներու համար, ԱՐԵՒԻ խմբագրատունը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Յուլիս 1915

ԲԱՄՊԱԿ	Բացում	Փակում
Յուլիս	13 7]16	13 15]32
Նոյ.	14 5]32	14 3]16

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՏ		
Յուլիս	88.20	88.20
Նոյ.-Ցնվր.	83.—	83.—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Դրէսդի Ֆօնսիէ	1886	Ֆր. 303.—
» »	1903	» 243.—
» »	1911	» 250.—
Բումէլի Երկաթուղի		» 137.—

000110